

Secí stroj Melichar

restaurátorský záměr

Praha, Šíjen 2017

Ing. Jan Palas
Restaurování a provoz historických strojů
Malešická 27, 130 00 Praha 3 IČO 72029013

tel. +420 603 357 259
e-mail: ruston@centrum.cz
povolení MK ČR k restaurování l.j. 4350/2003

X

Základní údaje o předmětu:

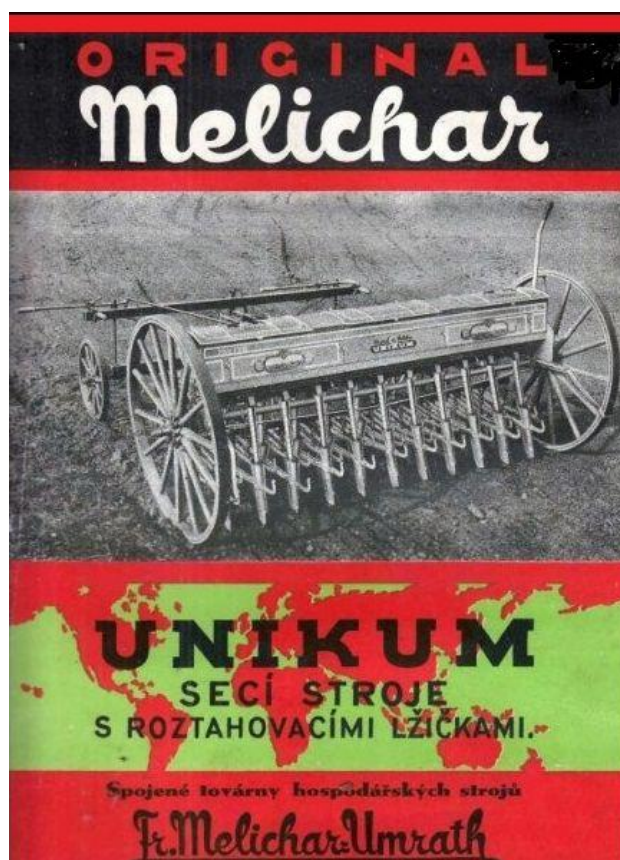
Výrobce	Fr. Melichar, Brandýs n. Labem
Tovární číslo, rok výroby	nezjištěno, před 1900
Rozměry přibližně (d x š x v)	2,8 x 1,9 x 1,2 m
Hmotnost přibližně	300 kg
Převahující materiál	ocel, litina, dřevěno
označení NZM	inv. č. 112763

Popis předmětu

František Melichar, zakladatel specializované továrny na sečí stroje a rozmetadla v Brandýse nad Labem, vylepšil v roce 1890 zásadním způsobem Garrettův sečí stroj patentovaným lžičkovým výsevním zařízením A. Unicum, jež mu přineslo uznání doma i v zahraničí.

Jde o zářehový sečí stroj s pohonem výsevního mechanismu ozubenými koly od zadní nápravy. Konstrukce sečky je kombinovaná. Podélníky rámu jsou ze železných úhelníků, příčníky rámu, přední náprava, nářadová skříňka a všechny lžičkové kola dřevěná, výsevní skříň kompletně plechová. Semenovody plechové, teleskopické. Patentované výsevní ústrojí je lžičkové s patnácti botkami ve dvou řadách.

Barevné provedení převažně tmavě zelené (rám, vnější povrch výsevní skříně), červená kola, semenovody včetně botek a vnitřek skříně

Prospekt výrobce, 20. léta.

Stav pšedmŮu

Secí stroj je v hlavních dílech kompletní, chybí ťe lezná oj pro rušný vedení stroje, víko kryjící výsevní mechanismus na zádi skšŇnŮ kloboušek zadní osy, nŮkolik plechových kornoutkŮ semenovodŮ a šetízkový závŮ dvou výsevních bŮtek. Opotšbení je celkovŮbŮšné, provozní, bez vášných mechanických poškŮzení. Ozubené hnací pševody výsevu jsou znešŇgŇny mazadly.

Korozní napadení bylo v minulosti ošetšeno taninem, na stroji jsou viditelné stopy po aplikaci, zvláštŇna botkách a rámu stroje, které byly úplnŮbez nátŮu. Fialové zbarvení mají bohušel i natššené díly, kde se objevily drobné koroze, napš plechová výsevní skšŮ. Vnitšší výsevní mechanismus je silnŮ znešŇgŇn a korodován. Dšvo je jen mírnŮ degradováno povŮrností a nevykazhuje šádne vášné praskliny ůi deformace. I dšvŮné díly rámu a nášŇnová skšŮka byly povrchovŮobnovovány.

Všechny nátŮy byly v minulosti provizornŮobnovovány, na stroji jsou vedle skvrn po tanátu patrná pšetašlení šŮcem nebo zatešlení barvy.

ŮervenŮ Ň zelené barevné schema je sice obnovované, ale pšŮvodní.

Návrh restaurátorského zásahu

Doporušuji ponechat stroj s provozní patinou a opotšbením, t.j. restaurování omezit pševášŇnŮ na ůšgŇnŮ a konzervaci. Pšed zapošŇetím restaurátorských prací musí být stroj zcela rozložen a díly dokonale zbaveny mechanických nešŇstŮ.

Všechny **ťe lezné a litinové díly** se zbaví oleje, pokud je pšŮtomen a dále se bude pokračovat následovnŮ. Díly, resp. místa, na nichš není šádny pšŮvodní nátŮ, se mechanicky ošŇstí a korodované (resp. starým tanátem potššené) plochy opatrnŮzbrousí kartálem nebo houbou tak, aby došlo k úplnému odstranšŇnš fialového povrchu i koroze. Takto ošŇgŇné díly se pasivují taninem. Povrchy, kde jsou zachovány nátŮy se nejprve zvlhšŇí a pak pomocí tamponu napušgŇného lihem v maximální mošné míše zbaví skvrn po tanátu postupným otíráním. Doporušuji sledovat, zda samotný lšh nenapadá staré nátŮy a pššpadnŮjej zšedit vodou. Povrch se zašŇstí houbou tak, aby se pššlš nepoškŮdil zachovaný nátŮ.

Vyrobí se chybšŇjící díly Ň ťe lezná oj, kloboušek nápravy a plechové kornoutky semenovodŮ podle zachovaných originálŮ. Podoba oje není pšesnŮ známa, doporušuji projednat ji s kurátorem sbírky a zapátrat v ůšgŇných materiálech, aby mohl být stanoven šprávný vzor pro výrobu kopie. Dodají se chybšŇjící šetízky bŮtek podle zachovaných vzorŮ. Všechny nové díly se rovnšŇ odmastí a pasivují taninem.

Uvnitš výsevní skšŇnŮa na rubu jejšch plechových vík je novŮnanesena ůervená barva na neošetšeny, korodovaný povrch, místy jsou skvrny po tanátu a místy zateklá zelená. Vnitšek skšŇnŮa vík se zbaví nátŮu obroušením nebo s pomocí odstrašovalŇe nátŮŮ a po pasivaci taninem nebo odrezovalŇem se natšŇ ůervenŮ (syntetická hmota vl. základového nátŮu) stejným matným odstšnem jako je stávající.

Všechny **dšvŮné díly** (loukotŮ kol, náprava, bednšŇ výsevní skšŇnŮ a d.) musejí po základním ošŇgŇnš projít sanací proti dševokazným parazitšm. Vzhledem k malým rozmŮšm dílŮ je lze sanovat ozášením v komoše Stšedolšského muzea v Roztokách u Prahy. Sanované dšvŮné díly bude tšba pšedevšm zbavit tanátu, coš se provede stejnŮjako u dílŮ ťe lezných - povrchy se nejprve zvlhšŇí (pšetšou mokrou houbou) a pak se pomocí tamponu a lihu skvrny vytšou. U dílŮ z pššrodnšho dšva (nenatššených) je otírání mošné kombinovat s opatrným broušením bušŇ brusnou houbou, ťe lezitou vatou nebo smirkovým papírem 150. Vyrobí se chybšŇjící dvoudšlné víko výsevního mechanismu.

Nátěry seřky se nebudou obnovovat, ale původní barevné schema kovových i dřevěných dílů se naznačí (resp. sjednotí) pomocí vřelého vosku probarveného práškovým pigmentem tak, aby zakryl stávající nátěry.

Opraví se závěsy víka náškových skříněk, upevní se vruty namísto hřebíků. Vrutí budiž se zapuštěnou hlavou a nutou. Hlavy vrutů se zašerní, aby nesvítily. Drobný obsah náškových skříněk se přebere, ořídí a konzervuje jako ostatní železné díly. Materiál, který patří k seřce, se vrátí zpět.

Závěrečná **konzervace** všech kovových dílů stanátovaným povrchem se provede speciálním olejem, například Ravel D, konzervace dílů nově natřených (vnitřek skříně) silikonovým olejem. Konzervace dřeva, které nebude pigmentováno, se provede lněným olejem, pigmentované povrchy není nutné zvlášť konzervovat.

Při montáži stroje je třeba dbát na to, aby odmaštěné pohyblivé díly byly v malé míře opatřeny a zůstaly volně pohyblivé. Použije se smaltovaný silikonový olej s grafitem nanášený štětcem, mazivo nesmí vytékat. **Poznámka:** Pro zeslabení tanátových skvrn lze rovněž využít línidla s oxidačním účinkem, například chlor ve formě chlornanu (Savo) nebo peroxid vodíku a kombinovat je s mechanickým lícením, avšak jejich aplikace vyžaduje zkušenost. Použití těchto línidel s ohledem na stupeň šedění a dobu expozice musí být předem vyzkoušeno tak, aby nedošlo k poškození podkladu, a to zvlášť v místech, kde je zachován původní nátěrový systém.

Práce musí provádět dodavatel, který má dlouhodobé zkušenosti s renovací historických strojů, profesionální dílenské zázemí a odpovídající reference.

Ing. Jan Palas
**RESTAUROVÁNÍ A PROVOZ
HISTORICKÝCH STROJŮ**
Malešická 27, 130 00 Praha 3
IČO: 72029013

27.10.2017

Secí stroj Melichar - fotodokumentace

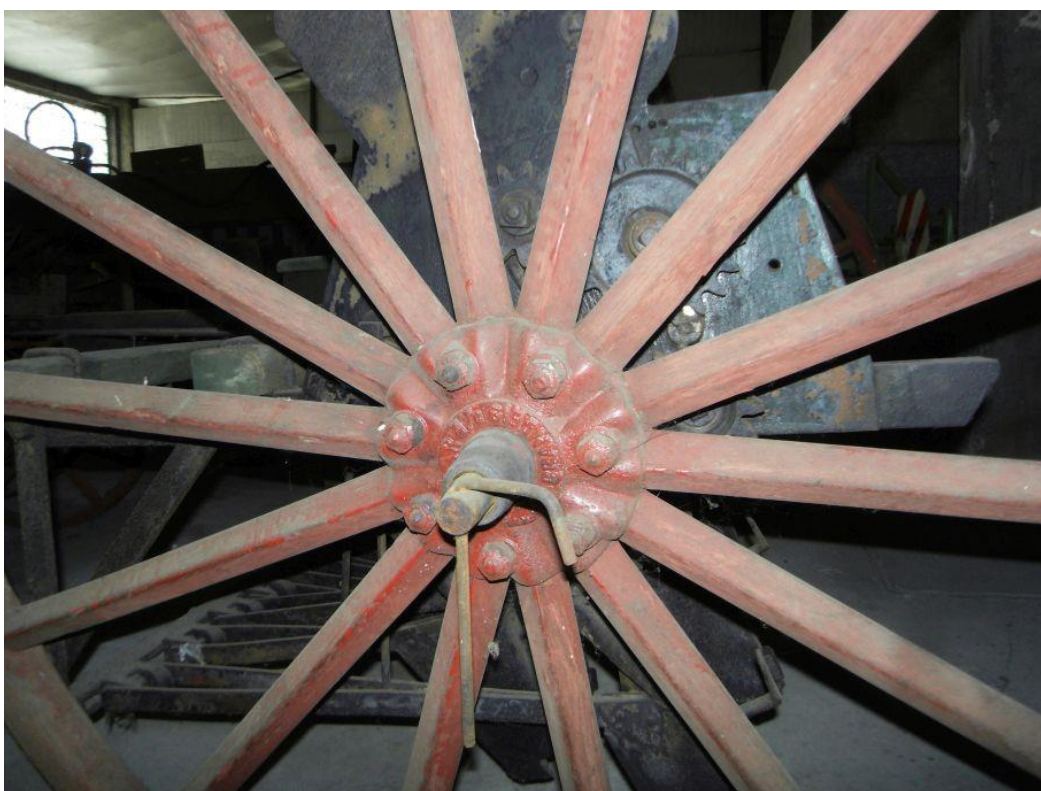

Obr. 1 - 2 Secí stroj Melichar, celkové pohledy. Dole je vidět, že výsevní lopatkový mechanismus je obnažený, chybí zadní víko skříně

Obr. 3 Detail hlavy na pšední nápravě pro uchycení a vedení oje.

Obr. 4 Na levém kole chybí litý klobouček zajiřující kolo na nápravě

Obr. 5 Uvnitř výsevní skříně byly náčrty provedeny na neošetřený, korodovaný povrch. Vpravo jsou vidět stopy po zateření zelené barvy.

Obr. 6 Detail výsevního lopatkového mechanismu. Po chybějícím víku zbyly obrotíky – viz nahoře.

Obr. 7 Výsevní botky jsou bez nářů, v minulosti byly tanátovány. Teleskopické semenovody jsou rozpojené, řásteľnĚnekompletní.

Obr. 8 NářNová škřka má uvolněné závěsy víka. Drobnosti uvnitř se pĚberou a ty, které patř ke stroji, se oětš.